

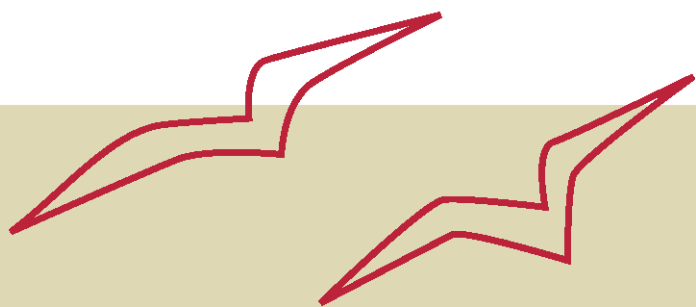
Grønlandske kommuners børne- og ungepolitik

Review af Peter Dahler Larsen
Juni 2005

Meeqqat Inuusuttullu Pillugit Ilisimasaqarfik

Videnscenter om Børn og Unge | Documentation Centre on Children and Youth

Indhold

Baggrund	3
Hvorfor interessere sig for de formelle børne- og ungepolitikker?	3
Hvordan er status på kommunernes arbejde med at udarbejde børne- og ungepolitikker?	4
Kort beskrivelse af børne- og ungepolitikkerne.....	5
Hvordan er "børn og unge" afgrænset?	6
Hvordan er politikkerne blevet til?	6
Hvad er de overordnede mål i politikkerne?	8
Indeholder nogle af børne- og ungepolitikkerne også operationelle mål?	9
Hvilke særlige indsatsområder nævnes i børne- og ungepolitikkerne?	10
Hvilke virkemidler nævnes i børne- og ungepolitikkerne?	11
Er politikken tydelig med hensyn til hvem, der har hvilke forpligtelser?	12
Forholder politikken sig til inddragelse af brugere og borgere?	13
Hvordan er børne- og ungepolitikken koordineret mellem forvaltningerne?	14
Har man et bredt samfundsmæssigt perspektiv på børn og unge?	15
Rummer politikken en løbende evaluering?.....	15

Baggrund

Der er truffet aftale mellem MIPI og Peter Dahler-Larsen om et review af grønlandske kommuners børne- og ungepolitik forstået som kommunernes formelle erklæringer om deres mål og handlinger på området. Kommissoriet for dette review fremgår af bilag 1. Formålet er ikke at give karakterer til de enkelte kommuner på området, men at gøre status over de grønlandske kommuners arbejde med børne- og ungepolitik og pege på nogle centrale temaer og problemer i dette arbejde.

Denne status kan forhåbentlig også bruges som inspiration for de kommuner, der endnu står foran at skulle tilrettelægge deres egen børne- og ungepolitik.

Hvorfor interessere sig for de formelle børne- og ungepolitikker?

Med en "børne- og ungepolitik" menes en eksplicit skriftlig erklæring om nogle overordnede principper i kommunens politik på børne- og ungeområdet, som er officielt vedtaget af kommunalbestyrelsen.

En politik har således – f.eks. i modsætning til f.eks. handleplaner - pr. definition et vist overordnet præg. Lige præcis, hvor snittet går mellem noget "overordnet" og noget mere konkret, kan variere meget både inden for en given politik såvel som fra den ene politik til den anden. En overordnet politik kan tillige rumme nogle konkrete handleplaner, henvise til sådanne eller stille i udsigt, at sådanne udarbejdes i fremtiden. En politik kan også helt undlade at nævne noget om konkrete tiltag. Børne- og ungepolitikker varierer meget med hensyn til hvilke og hvor mange konkrete tiltag, der kobles på.

Der kan være gode grunde til både at tillægge det lille eller stor betydning, når en kommune udarbejder en politik.

En formelt erklæret politik kan være præget af en række luftige plusord, hvis nærmere indhold er uklart. Der kan eventuelt være uenighed blandt centrale aktører om, hvilke forventninger politikken egentlig giver anledning til. Erklæringen af politikken i sig selv kan være udtryk for symbolsk velvilje, men altså uden at den svarer til eller følges op af ressourcer og konkrete handlinger. Dette skyldes ikke nødvendigvis ond vilje. Opfølgning kan være sværere end forudset, man kan mangle

ressourcer eller personale eller der kan være opstået akutte problemer på uforudsete områder, siden politikken blev formuleret. Tillige kan den reelle politiske vilje skifte både med og uden et kommunalvalg, uden at man altid får revideret en tidligere vedtaget politik. Børne- og ungepolitikken er i den forstand blot et stykke papir.

På den anden side kan det have stor betydning gennem en sådan formel erklæring at sende et signal om vilje til handling såvel som en udpegning af, hvilke værdier og principper, man politisk står ved i forhold til efterfølgende tiltag på området. Den officielle vedtagelse og blåstempling af politikken kan forsyne den med den nødvendige autoritet. Derfor kan der knyttes nogle forventninger fra forskellig side – fra f.eks. brugere og personale – til at ordene bliver fulgt af handlinger og prioriteringer, der svarer til de lovede ord. Politikkens officielle og offentlige karakter gør, at man efterfølgende kan fastholde de ansvarlige politikere på deres udmeldinger.

Hvordan er status på kommunernes arbejde med at udarbejde børne- og ungepolitikker?

Kommunalbestyrelsesmedlemmer, der deltog i et møde i Ilulissat i 2001 blev enige om, at deltagerne skulle arbejde for, at der blev udarbejdet særlige børne- og ungdomspolitikker i deres hjemkommuner. Landsstyremedlemmet og formanden for Kanukoka rettede i 2002 henvendelse til kommunerne for at høre, hvor langt kommunerne var nået med dette arbejde.

Det er således i dag ikke for tidligt at gøre status over de politikker, som kommunerne har fået udarbejdet på området.

MIPI har i december 2004 anmodet socialcheferne i de 18 grønlandske kommuner om at fremsende deres børne- og ungepolitikker, hvis en sådan er udarbejdet. Endvidere er i samme ærinde taget kontakt til Kanukoka, Familiedirektoratet samt videntcenteret i Aasiat kommune ved Peter Frederik Gedionsen.

Primo april 2005 er det lykkedes ved denne metode at tilvejebringe fire sådanne politikker, nemlig fra Aasiat, Ilulissat, Qasigianguit samt Nuuk (sidstnævnte i form af en vedtaget, men endnu ikke helt færdig version). De fire indsamlede politikker vil blive analyseret nærmere i det følgende. Eventuelle diskuterende bemærkninger i det følgende er ikke ment som en særskilt kritik af netop disse fire kommuner. Tværtimod har disse fire kommuner netop været tidligere ude end de 14 øvrige.

Det er påfaldende, at det flere år efter tilslutningen til ideen om at udarbejde børne- og ungepolitikker kun er lykkedes at finde fire kommuner ud af Grønlands 18 kommuner, der faktisk har gjort det.

Kort beskrivelse af børne- og ungepolitikkerne

Politikken i Aasiaat er vedtaget af kommunalbestyrelsen i 1999. Politikken fylder en enkelt side. Den består dels af en kort overordnet indledning om synet på børn og derefter en række målsætninger inden for det pædagogisk/kulturelle/sundhedspolitiske område, personalepolitik, medarbejderuddannelse, fysisk miljø mm.

Børne- og ungepolitikken i Ilulissat er vedtaget i 2004. Den fylder cirka 3 sider. I indledningen beskrives ansvaret, ikke mindst institutioners ansvar, for at føre politikken ud i livet og vurdere resultaterne. Tillige lægges op til løbende debat af politikken og eventuel revurdering af denne. Derefter nævnes i en række afsnit nogle knyttet til medarbejdernes pædagogiske forståelse, hjemmets rolle i barnets liv, barnets alsidige udvikling, fysiske omgivelser, samarbejde mellem de offentlige tilbud, kreative udfoldelser, personalepolitik, særlige indsatser ved manglende trivsel og forebyggende indsatser.

Børne- og ungepolitikken i Qasigiannuguit er vedtaget i 2004. Den fylder ca. 8 sider. Efter en kort indledning med nogle hovedprincipper følger børns rettigheder i ti punkter. Hvert punkt efterfølges af nogle implikationer for kommunens arbejde for at leve op til det pågældende punkt. De sidste to sider gennemgås mål, handlinger og aktiviteter for de vigtigste offentlige aktører i forbindelse med implementering af børne- og ungepolitikken, herunder institutioner, skoler, tværfaglige teams, forebyggelsesudvalget, forebyggelseskonsulenten, familieafsnittet i socialforvaltningen mm.

Børne- og ungepolitikken i Nuup Kommunea er vedtaget i 2005. Den fylder i sin nuværende form 16 sider. Den rummer en kort indledning med nogle hovedprincipper og derefter hele 20 punkter, så som "børn og unges behov", "omsorg", "tidlig forebyggelse" osv.

Børne- og ungepolitikkerne har således en ganske forskellig udformning og et meget lidt standardiseret præg. Det tyder på, at man hver især "prøver sig frem" og kommunerne ikke

efterligner hinandens politikker. På den anden side ser det heller ikke ud, som om man i særlig grad overtager hinandens gode ideer.¹

Hvordan er "børn og unge" afgrænset?

"Barndom" og "ungdom" er ikke fuldstændig naturgivne størrelser. Forskellige samfund har til forskellige tider kategoriseret "børn" og "unge" på forskellig måde. Faktisk er det en central tese i store dele af børneforskningen, at barndommen som en særlig kategori med tilhørende institutioner er en specifikt moderne opfindelse. Hvornår et nyt medlem af samfundet tilhører denne kategori er stadig afgjort mere ved en social vedtagelse end ved en eksakt biologisk eller aldermæssig bestemmelse.

Af Ilulissats børne- og ungepolitik fremgår, at den gælder personer i alderen 0-18 år. De andre kommuner har ikke en tilsvarende eksakt aldersgrænse. Interessant er det, at Nuuk og Qasigiannuit også nævner gravide kvinder og ufødte børn som en målgruppe for børne- og ungepolitikken. I et langsigtet perspektiv og i et forebyggelsesperspektiv synes det fornuftigt også at lade de ufødte børn omfatte af børne- og ungepolitikken.

Hvordan er politikkerne blevet til?

De indsamlede dokumenterne røber ikke meget om, hvordan det er gået til at udarbejde børne- og ungepolitikkerne, udover at flere af dem er udfærdiget på forvaltningens brevpapir og er godkendte af kommunalbestyrelsen. Det fremgår typisk ikke, om børne- og ungepolitikkerne er udviklet som følge af debatmøder med borgerne og/eller inddragelse af børn og unge. Det fremgår heller ikke, om børne- og ungepolitikkerne er et resultat af en analyse af de mest presserende problemer blandt børn og unge i kommunen eller af en evaluering af kommunens hidtidige indsatser.

---

¹ Børne- og ungepolitikernes uens præg betyder, at man ikke med rimelighed kan sammenligne politikkerne "lige over" for at se, om de nævner de samme indsatsområder, virkemidler osv. Alt andet lige har en mere omfattende tekst større chance for at rumme bestemte nøgleord, som man søger efter.

Hvilket syn på børn og unge er politikkerne udtryk for?

De forskellige børne- og ungepolitikker lægger vægt på forskellige forståelser af børn, ligesom forskellige hensyn kan indgå i den samme politik. Alligevel er fire overordnede dimensioner væsentlige, når man skal forstå de forskellige grundlæggende syn på børn og barndom, der kommer til udtryk i dokumenterne.

Den første dimension handler om børns styrke. På den ene side ses børn som mennesker med styrker og ressourcer. På den anden side anerkendes det, at nogle børn er svage og udsatte og har krav på særlig opmærksomhed og på beskyttelse mod overgreb.

Den anden dimension handler om, hvorvidt børn grundlæggende har behov for ”trygge og faste rammer med forudsigelighed i hverdagen...” (som det bl.a. hedder i Nuuks børne- og ungepolitik) eller de først og fremmest har brug for udfordring, læring, udfoldelsesmuligheder og konstant udvikling.

Den tredje dimension handler om, hvorvidt børn har værdi i sig selv eller børn først og fremmest ses som råstoffer for fremtiden - dels deres eget liv som voksne og dels samfundets fremtid. Ikke mindst uddannelse kan spille en stærk rolle, når børn ses som fremtidens voksne samfundsmedlemmer.

Den fjerde dimension handler om, hvorvidt børn især skildres som selvstændige individer eller som indflettet i familien og andre fællesskaber. Den sidste balance kommer ikke mindst til udtryk, når barnet er anbringelsestruet. Her er politikken f.eks. i Qasiguanguit, at familien skal støttes så meget som muligt, men at man på den anden side ikke skal tøve med at anbringe barnet uden for hjemmet, hvis dette indgreb er nødvendigt. I Qasigianguit nævner man eksplicit, at børne- og ungepolitikken har afsæt blandt andet i den lokale befolknings værdier og traditioner. Det er formodentlig et tegn på, at man ser kommunens børn som et naturligt led i denne kulturelle sammenhæng.

I de fleste børnepolitikker er der en eller anden balance mellem disse synspunkter. En formel, der medvirker til at få ligningen til at gå op, er et grundlæggende syn på barnet – ikke mindst med hjemmel i FNs børnekonvention – hvor alle har en række umistelige rettigheder. Børne- og ungepolitikker udformes i vidt omfang som lister over rettigheder, som tildeles børn. Børn har ret til

sundhed, velfærd, værdighed, opmærksomhed, medinddragelse, udfoldelsesmuligheder og beskyttelse mod overgreb osv. Imidlertid er det en imiteret retliggørelse. Børn kan ikke bruge retssystemet til at håndhæve de "rettigheder", som de tildeles i kommunale børne- og ungepolitikker.

Politikkerne rummer ikke nogen særskilt behandling af børn for sig og unge for sig. De fleste formuleringer gælder faktisk eksplicit især børn. Det kan være et tegn på, at de eventuelt særlige forhold for unge ikke står specielt stærkt i børne- og ungepolitikkerne.

Hvad er de overordnede mål i politikkerne?

I Ilulissat, Nuuk og Qasigiannuguit er det et slags overordnet sigte eller metamål for børne- og ungepolitikken, at den medvirker til at skabe en fælles forståelse blandt alle kommunens medarbejdere og evt. andre aktører om en ramme og mening for alle de initiativer, der retter sig mod børn og unge.

Dernæst er der naturligvis også en række mål, som retter sig mod børn og unge. Børne- og ungepolitikkerne har generelt talrige og meget brede mål - f.eks. omsorg, kærlighed, tillid, frihed, respekt, retten til at være barn, sundhed, tryghed, stabilitet, udviklingsmuligheder, medbestemmelse, nærvær, fællesskab, glæde, åbenhed og ansvarlighed (alle udpluk fra børne- og ungepolitikken i Nuup Kommunea, s. 4-5). Tilsvarende mål, eventuelt opdelt i målområder som sundhed, velvære, tryghed osv, findes også i de andre kommuner. Generelt er der mange abstrakte plusord i målsætningsformuleringerne.

Det kan have to ulemper. Den første ulempe er, at meget brede, vage og abstrakte mål måske medfører, at de forskellige medarbejdere i kommunen i praksis ikke kan bruge børne- og ungepolitikken som rettesnor i det daglige arbejde, fordi hver person vil lægge sit eget betydningsindhold ind i de brede formuleringer. Den anden ulempe er, at det kan være svært at registrere, om kommunen gør fremskridt i forhold til sine mål, hvis målene er meget overordnede og ikke operationaliserbare.

Mål knyttet til god skolegang og uddannelse nævnes flere steder, såvel som "læring i livet" (Ilulissat) og samspillet mellem skolen og andre institutioner. I Nuuk ønsker man at reducere antallet af børn og unge, der falder fra undervisning og uddannelse. Ud fra den betydning, som

uddannelse har for landets fremtid, synes der imidlertid ikke at være sat særskilt ambitiøse mål for børnene på uddannelsesområdet.

Indeholder nogle af børne- og ungepolitikkerne også operationelle mål?

Selv om der er en stærk overvægt af brede formuleringer i børne- og ungepolitikernes målsætninger, findes der også eksempler på konkrete, operationelle mål.

I Nuup Kommunea meldes der for eksempel ud med en pasningsgaranti. Ligeledes vil man som nævnt formindske antallet af børn og unge, der dropper ud af skolen.

Mest tydelig med hensyn til klare og operationelle mål er nok Qasigiannuit kommune. Her melder man ud, at børn mellem 0-15 år skal have et relevant pasningstilbud i dagtimerne, hvis forældrene ønsker det af hensyn til deres arbejde, eller hvis det er indikeret af hensyn til barnets fysiske og psykiske udviklingsmuligheder. Ligeledes skal alle børn og unge i alderen 10-18 år tilbydes relevante fritidstilbud.

Ordet "mål" kan have flere forskellige betydninger, som ikke er lige forpligtende. Det kan – som i betydningen servicemål – være den standard, som kommunen forpligter sig til at levere. Det kan også betyde noget, som kommuner sigter efter at opnå, uden at det dog forpligter i nogen bestemt udstrækning på noget bestemt tidspunkt. En del af målene i børne- og ungepolitikkerne har formodentlig karakter af sidstnævnte. Derfor er ret konkrete og operationelle mål heller ikke nødvendigvis forpligtende for kommunen. I den henseende er "retliggørelsen" af børnepolitikken et slags sprogligt billede, ikke en konkrete etablering af rettigheder, som man efterfølgende kan holde kommunen op på. Der vil næppe være nogen sanktioner af manglende målopfyldelse.

Hvilke særlige indsatsområder nævnes i børne- og ungepolitikkerne?

Da særlige indsatser kan være store og små og nævnes mange forskellige steder i børne- og ungepolitikkerne, er det ikke muligt at lave en udtømmende liste over disse. Men følgende områder træder i særlig grad frem:

- a) omsorgssvigt
- b) seksuelt misbrug
- c) kost. (I Qasigiannuit melder man for eksempel ud, at 0-6 årige børn i kommunens institutioner skal have sund og nærende kost.)
- d) skole og fritid for børn i bygder. (Dette nævnes i Nuuk, uden at der dog knyttes mere konkrete tiltag til indsatsområdet).
- e) hjælp til psykisk og fysisk handicappede
- f) alkohol og rusmidler
- g) selvmord
- h) I Nuuk nævnes det som en særlig indsats, at man vil kontrollere tilflytningen af familier med store sociale problemer.

Selv om omsorgssvigt mv. er på listen, er det påfaldende så lidt eksplicitte kommunerne er omkring hele problematikken med omsorgssvigtede børn og eventuel fjernelse af børn, idet op mod hvert tyvende barn i Grønland oplever at blive fjernet i løbet af sin barndom, og idet denne problematik har været genstand for en del debat de seneste år. Allerede for ti år siden dokumenterede en undersøgelse foretaget af Kreutzmann, at der manglede retningslinjer til kvalitetssikring af arbejdet og til sikring af inddragelse og information i forhold til de fjernede børn. Ligeledes er det på det seneste vist, at der stadig mangler et dokumenteret overblik over noget så fundamentalt som antallet af fjernede børn i de enkelte kommuner. Man kunne derfor godt have forventet, at børne- og ungepolitikkerne stillede mere klare krav til beskrivelse af problemets omfang og til kvalitetssikring af indsatsen på området omsorgssvigtede og fjernede børn.

Ligeledes kunne man måske have forventet, et yderligere fokus på spørgsmålet om børns og unges fremtid i bygderne, fordi bygde- og bosætningsproblematikken må siges at være en central problemstilling i forbindelse med landets fremtid, ligesom spændingsforholdet mellem bygdetilhørsforhold og uddannelse må være af betydning for den enkelte unges fremtidsmuligheder.

Hvilke virkemidler nævnes i børne- og ungepolitikkerne?

Det gælder som for indsatsområderne nævnt ovenfor, at det ikke er muligt at identificere alle virkemidler, fordi de i forskellig størrelsesorden nævnes mere eller mindre spredt rundt om i politikkerne. Dertil kommer, at det kan være svært helt sikkert at afgøre, om en bestemt indsats er et virkemiddel eller et mål i sig selv (f.eks. omsorgsrum i skolerne eller "væresteder" for særlige grupper.) Alligevel er det muligt at opstille følgende liste over de virkemidler, der typisk foreslås i børne- og ungepolitikkerne, nemlig oplysning, dialog, nye institutioner, arbejdsgrupper og handleplaner, forbud samt styrkelse af samarbejdsrelationer.

a. Oplysning, rådgivning, kampagner og kurser.

"Især de socialt belastede familier skal forsynes med rigelig information om deres ansvar som forældre" lyder det for eksempel i Nuup Kommuneas børne- og ungepolitik. Ikke mindst på alkohol- og rusmiddelområdet ses oplysning også som et meget vigtigt virkemiddel. Kurser for plejeforældre nævnes som tiltag i Nuuk.

b. Dialog.

Dialog med de unge nævnes f.eks. i Ilulissat og demokratisk inddragelse i Nuuk.

c. Opbygning af nye institutioner, aktivitetsmuligheder og væresteder.

I Ilulissat ønsker man f.eks. at opbygge et familiecenter og et medborgerhus. I Nuuk nævnes et job- og vejledningcenter, en internetcafe, et "Fritidens Hus" samt en ungdomshøjskole.

d. Arbejdsgruppe og handleplaner.

I Nuuk bliver det foreslået at nedsætte et arbejdsudvalg, der kan vurdere børns og unges vilkår og ligeledes et arbejdsudvalg, der skal lave handleplaner. Handleplaner nævnes også på et mere operationelt plan i Ilulissat, hvor personalet skal lave handleplaner for håndtering af børn med omsorgssvigt og børn i krise.

e. Forbud.

I Qasigiannuit har man meldt ud, at det er kommunalbestyrelsens mål og holdning, at ingen børn under 10 år må lege ude efter kl. 22 uden voksenopsyn. Forbudet ønskes håndhævet sammen med et korps af frivillige "natteravne." Man vil også forbyde rygning i alle bygninger, hvor børn færdes.

f. Styrkelse af samarbejdsrelationer.

Både interne og eksterne samarbejdsrelationer nævnes flere steder. Tydeligst er koordinering og samarbejde nok sat på formel i Qasigiannuit, hvor børne- og ungepolitikken rundes af med en liste over opgaver for en række parter, der alle har en rolle at spille for udmøntning af politikken.

I mange tilfælde rummer børne- og ungepolitikken ikke nogen særskilt begrundelse for, hvorfor det enkelte virkemiddel skulle være velegnet til at løse et givet problem i en given situation. Om f.eks. "rigelig information om forældrenes ansvar" virker efter hensigten i en iøvrigt socialt belastet familie er nok noget usikkert.

Børne- og ungepolitikkerne rummer en lang række tiltag og virkemidler, ikke blot tilsammen, men også inden for den enkelte kommune. For eksempel i Nuup Kommunea afrundes børne- og ungepolitikken med "forslag til handlinger i uprioriteret rækkefølge." Hvis tiltagene er uprioriterede, er der måske ikke grund til at tro, at der er politisk vilje og kræfter til dem alle.

Er politikken tydelig med hensyn til hvem, der har hvilke forpligtelser?

Generelt er en lang række af målene opstillede uden en nærmere placering af ansvaret for tiltag, der kan føre til, at målene realiseres. I så tilfælde er det vel kommunalbestyrelsens ansvar at sætte handlinger i gang for så vidt, at kommunalbestyrelsen selv har godkendt børne- og ungepolitikken.

Nogle børne- og ungepolitikker udmærker sig ved at nævne klart, hvilke grupper af aktører, der forventes at påtage sig ansvar for forskellige indsatser.

Flere steder, eksempelvis i Ilulissat og Nuuk, nævnes forældrenes grundlæggende ansvar for barnets opvækst og trivsel.

Qasigiannuit har den mest eksplicite politik med hensyn til at fastlægge opgaver og ansvarsområder for forskellige parter. For eksempel:

- Det Sociale Udvalg skal udarbejde mål og værdier for rådgivning og vejledning.
- Det Sociale Udvalg skal omgående gribe ind over seksuelt misbrug og melde krænkeren til politiet
- Kultur og undervisningsudvalget skal udarbejde retningslinjer for, hvorledes lokale foreninger kan hindre krænkerere af børn og unge som trænere mv.
- Forebyggelseskonsulenten skal oplyse om stoffers skadelige virkninger.
- Teknisk Udvalg skal udarbejde forslag til, hvordan legepladser holdes oplyste i mørketiden.
- Kultur- og undervisningsudvalget skal arbejde på indsatsområdet sund og nærende kost.

Fordelene ved en så eksplicit opgavefordeling er formodentlig mange. Et stort politisk løft kan blive mere overkommeligt, når flere parter er med til at bære. Med en klar arbejdsdeling forebygger man, at parterne modarbejder hinanden eller kommer til at træde hinanden i bedene. Udadtil kan det give troværdighed, at mange parter samarbejder om at realisere politikken mål. Endelig giver en ret klar opgave- og ansvarsfordeling mulighed for at følge op på, om alle får gjort det, som er aftalt.

Forholder politikken sig til inddragelse af brugere og borgere?

Flere politikker nævner, at samarbejde med forældrene er fundamentalt i sikringen af et godt børneliv (f.eks. Ilulissat). Ligeledes skal forældrene mødes med respekt og opleve støtte (Ilulissat), og nøgleord for forældresamarbejdet skal være åbenhed, respekt, ansvar og engagement (Nuuk).

Det nævnes flere steder, at der skal lyttes til barnet (f.eks. Ilulissat), og at børn så vidt muligt skal inddrages (f.eks. Qasigiannuit), ligesom der appelleres til børns medbestemmelse og oplevelse af demokratiske processer (f.eks. Ilulissat og Nuuk).

Børne- og ungepolitikkerne er imidlertid ikke særlig rige på konkrete forslag til, hvordan børn og unge inddrages.

Ejheller rummer børne- og ungepolitikkerne redegørelser for, at børn og unge har været inddraget i den proces, der har ført frem til dannelsen af den vedtagne børne- og ungepolitik.

Det øvrige lokalsamfunds inddragelse i børne- og ungepolitikken er også begrænset, selv om et konkret samarbejde med f.eks. lokale foreninger, frivillige og andre parter nævnes i Qasigiannuit.

I Aasiat nævnes en række samarbejdspartnere i børne- og ungepolitikken, primært uddannelsesinstitutioner, men ikke borgere og parter i lokalsamfundet.

Hvordan er børne- og ungepolitikken koordineret mellem forvaltningerne?

Når der føres offentlig politik, er det sommetider et problem, at hver enkelt del af den offentlige sektor kun tager sig af et særligt aspekt af nogle større problemkomplekser, som i virkeligheden hænger meget snævert sammen. Derfor har man de senere år satset en del på øget samarbejde mellem forskellige fagligheder og forskellige dele af forvaltningen, f.eks. konkret i form af tværfaglige teams.

Derfor står der også flere steder i børne- og ungepolitikkerne, at de offentlige tilbud skal koordinere deres indsats. Denne koordinering specificeres ikke altid nærmere. Af og til nævnes institutioner under forskellige forvaltninger i samme åndedrag, ligesom der flere steder nævnes eksplicite samarbejdsflader og koordineringstiltag. I Qasigiannuit står det for eksempel i børne- og ungepolitikken, at Kultur- og Undervisningsudvalget skal udarbejde mål og værdier for gennemførelsen og udviklingen af Atuarfitsialak (Den Gode Skole). Ligeledes skal Det Sociale Udvalg i samarbejde med Kultur- og Undervisningsudvalget udarbejde mål og værdier for daginstitutionerne.

Selv om der flere steder er samarbejdstiltag indbygget, bærer nogle børne- og ungepolitikker eksplicit præg af primært at være Socialforvaltningens værk. Dette fremgår da også eksplicit af brevpapiret på Ilulissats børne- og ungepolitik, mens Qasigiannuits officielt hidrører fra både Socialforvaltningen og Kultur- og undervisningsforvaltningen. Disse to forskellige oprindelser synes ikke så svære at genkende i selve politikens indhold. Qasigiannuit er nået frem til en eksplicit, bred og koordineret arbejdsdeling som led i politikken. Samarbejdet mellem de forskellige forvaltninger ser her ud til at have givet resultater, men det er som nævnt langt fra alle steder, et sådant samarbejde er etableret.

Har man et bredt samfundsmæssigt perspektiv på børn og unge?

Børns og unges levevilkår og fremtid påvirkes naturligvis ikke alene af kommunale tiltag inden for socialforvaltningens og eventuelt kultur- og undervisningsforvaltningens område. Børns og unges liv påvirkes af mange samfundsmæssige forhold. Erhvervs- og arbejdsmarkedsforhold betyder meget for familiernes nuværende situation og for børns og unges fremtidsmuligheder. Infrastruktur og udbud af offentlig service betyder meget for, hvordan børns og unges fremtidsmuligheder i lokalsamfundet er geografisk fordelt. Medierne påvirker børns og unges sprog, holdninger og fremtidsforestillinger. Dette er blot eksempler. Det er givet, at kommunale politikker har meget begrænsede muligheder for direkte at influere på faktorer som de nævnte. På den anden side kunne man godt forestille sig, at en kommune besluttede, at den generelt i sine tiltag og i alle politiske prioriteringer ville integrere hensynet til børn og unge – ligesom man for eksempel i andre sammenhænge generelt kan lægge et miljøperspektiv eller et ligestillingsperspektiv ned over en række andre politikområder.

På den måde kan en kommunal forpligtelse på et børne- og ungepolitisk perspektiv måske i højere grad blive forankret i hele kommunens politik.

Rummer politikken en løbende evaluering?

En løbende evaluering, både af graden af målopfyldelse såvel som af en eventuel revurdering af målene, forekommer slet ikke i et par af politikkerne.

Men i Ilulissat nævnes, at målsætningen skal revurderes med jævne mellemrum. Daginstitutioner, skoler og klubber bør løbende debattere indholdet i målsætningen og aftale, hvordan de konkret fører den ud i livet. Som et led i dette arbejde rapporterer de enkelte offentlige tilbud årligt til Socialudvalget, hvilke delmål de har prioriteret i perioden, og hvilke resultater, de har nået.

I Nuuk nævnes, at "i forbindelse med evaluering af eksisterende indsatsområder skal der for hvert år opstilles og besluttes nye indsatsområder samt tages beslutning om hvorvidt eksisterende indsatsområder og handleplaner er fyldestgørende opnåede eller om indsatsområderne skal fortsætte endnu et år." Evalueringsformen er ikke nærmere beskrevet, men "løbende evaluering" nævnes i forbindelse med kommunens "generelle kvalitetsudvikling."

I ingen af kommunerne nævnes eksplicit, at børn og unge eller andre så som forældre og borgere løbende skal medvirke i evaluering af kommunens indsats på børne- og ungeområdet, endsige en udvikling af børne- og ungepolitikken i fremtiden.

Bilag 1. Kommissorium.

Der foretages analyse af de grønlandske kommuners børne- og ungepolitik.

Udgangspunktet er de børne- og ungepolitikker, kommunerne har formuleret officielt. . Det betyder, at der kun vil være begrænset indsigt i politikken forhistorie og i dens faktiske virkninger.

De nævnte politikker søges på nettet. Tillige kontaktes KANUKOKA samt hver enkelt kommune for at sikre, at alle eksisterende bidrag kan komme med.

I analysen søges følgende spørgsmål besvaret:

1. Hvor mange kommuner har en vedtaget børne- og ungepolitik?
2. Hvordan kan politikken karakteriseres med hensyn til indsatsområder, tiltag og instrumenter?
3. Hvilket børnesyn og hvilke problemforståelser er politikken udtryk for?
4. Er politikken tydelig med hensyn til hvem, der har hvilke forpligtelser?
5. Er der klare mål for politikken?
6. Forholder politikken sig til evt. inddragelse af borgere og brugere?
7. Rummer politikken en løbende evaluering?
8. Giver reviewet i øvrigt anledning til bemærkninger, anbefalinger eller gode ideer?

Arbejdsdeling:

MIPI står til rådighed med baggrundsoplysninger, baggrundspapirer samt kontakter. Praktiske kontorudgifter mm. afholdes af MIPI. MIPI udsender mails/breve til kommunerne samt KANUKOKA efter oplæg fra Peter Dahler-Larsen. MIPI læser og kommenterer udkast til rapport. Peter Dahler-Larsen gennemfører reviewet og udarbejder udkast til rapport på maks. 10 sider.